

Ochrona sygnalistów

Projekt „Prowadzenie Punktu Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w Nowym Sączu” 2025

-Edukacja Szkolna Przeciwko Wykluczeniu Prawnemu prowadzona przez
Ministerstwo Sprawiedliwości-

POWIAT
NOWOSĄDECKI

Zadanie zrealizowano przy wsparciu finansowym Powiatu Nowosądeckiego

OCHRONA SYGNALISTÓW - WSTĘP

Dyrektywa 2019/1937 w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii została przyjęta 23.10.2019 r.

Wdrożona dyrektywa przewiduje minimalne standardy ochrony **tzw. sygnalistów**, czyli osób, które wykorzystują wewnętrzne lub zewnętrzne kanały komunikacyjne, aby informować o nieprawidłowościach i naruszeniach prawa, których były świadkami w czasie wykonywania swojej pracy.

OCHRONA SYGNALISTÓW - WSTĘP

Projekt obecnie obowiązującej ustawy zgłoszono do Sejmu w dniu 17.04.2024 (druk 317), a samą ustawę uchwalono po poprawkach w dniu 14 czerwca 2024 r.. Podpis ustawy przez Prezydenta RP nastąpiło w dniu 19 czerwca 2024 r.

Ustawa z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. poz. 928) zwana dalej „u.o.s.”, ostatecznie **weszła w życie z dniem 25 września 2024 r.** i w swoim ostatecznym kształcie w przeważającej mierze powieli rozwiązania przewidziane w dyrektywie 2019/1937. Istotnym odstępstwem jest umożliwienie grupom kapitałowym przyjęcia i wdrożenia wspólnej jednolitej procedury przyjmowania zgłoszeń wewnętrznych o naruszeniach prawa.

OCHRONA SYGNALISTÓW - WSTĘP

Ustawa o ochronie sygnalistów zawiera regulacje dotyczące (art. 1 u.o.s.):

- 1) warunków objęcia ochroną sygnalistów zgłaszających lub ujawniających publicznie informacje o naruszeniach prawa;
- 2) środków ochrony sygnalistów zgłaszających lub ujawniających publicznie informacje o naruszeniach prawa;
- 3) zasady ustalania wewnętrznej procedury zgłaszania informacji o naruszeniach prawa i podejmowania działań następnych;
- 4) zasad zgłaszania informacji o naruszeniach prawa organowi publicznemu;

OCHRONA SYGNALISTÓW - WSTĘP

c.d. Ustawa o ochronie sygnalistów zawiera regulacje dotyczące (art. 1 u.o.s.):

- 5) zasad ujawnienia publicznego informacji o naruszeniach prawa;
- 6) zadań Rzecznika Praw Obywatelskich związane ze zgłaszaniem informacji o naruszeniach prawa;
- 7) zadań organów publicznych związane ze zgłaszaniem informacji o naruszeniach prawa i z podejmowaniem działań następnych.

OCHRONA SYGNALISTÓW - DEFINICJE

Kim jest sygnalista i co może zgłosić?

Zgodnie z przepisami ustawy sygnalista **to osoba fizyczna**, która zgłasza lub ujawnia publicznie informację o naruszeniu prawa uzyskaną w kontekście związanym z pracą (art. 4 ust. 1 u.o.s.). Sygnalistą jest zatem każda osoba, która dokonuje zgłoszenia lub ujawnienia, która informację o naruszeniu prawa może powziąć w kontekście związanym z pracą.

OCHRONA SYGNALISTÓW - DEFINICJE

c.d. Kim jest sygnalista i co może zgłosić?

Sygnalistą może być:

pracownik, pracownik tymczasowy, osoba świadcząca pracę na innej podstawie niż stosunek pracy, prokurent, akcjonariusz lub wspólnik, członek organu osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, osoba świadcząca pracę pod nadzorem i kierownictwem wykonawcy, podwykonawca, dostawca, stażysta, wolontariusz, praktykant.

OCHRONA SYGNALISTÓW - DEFINICJE

c.d. Kim jest sygnalista i co może zgłosić?

Sygnalistą może również być: funkcjonariusz w rozumieniu ustawy z 18.02.1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy m.in.: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Również żołnierz w rozumieniu art. 2 pkt 39 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2024 r. poz. 248 i 834).

OCHRONA SYGNALISTÓW - DEFINICJE

c.d. Kim jest sygnalista i co może zgłosić?

Sygnalistą może być także kandydat do pracy, który dokonuje zgłoszenia lub ujawnienia publicznego informacji o naruszeniu prawa uzyskanej w kontekście związanym z pracą przed nawiązaniem stosunku pracy lub innego stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług lub pełnienia funkcji w podmiocie prawnym lub na rzecz tego podmiotu, lub pełnienia służby w podmiocie prawnym lub już po ich ustaniu.

OCHRONA SYGNALISTÓW - DEFINICJE

c.d. Kim jest sygnalista i co może zgłosić?

Nie będzie natomiast sygnalista np. konsument, którego prawa konsumenckie zostały naruszone i który dokonał zgłoszenia do Rzecznika Praw Konsumenta o nieszanowaniu jego praw przez sprzedawcę. Bez kontekstu związanego z pracą nie mamy bowiem do czynienia z sygnalistą w rozumieniu ustawy o ochronie sygnalistów, nawet jeśli zgłoszenie mieści się w katalogu spraw objętych tą ustawą.

OCHRONA SYGNALISTÓW - DEFINICJE

Kim są osoby pomagające sygnaliście i powiązane z nim?

Osobami pomagającymi sygnaliście są osoby fizyczne pomagające mu w zgłoszeniu lub ujawnieniu publicznym w kontekście związanym z pracą. Ich wsparcie nie powinno zostać ujawnione

Osobami powiązanymi z sygnalistą są osoby fizyczne, mogące doświadczyć działań odwetowych w związku z dokonaniem zgłoszenia. Za takie osoby uznajemy m.in. współpracowników lub osoby najbliższe sygnaliście.

OCHRONA SYGNALISTÓW - DEFINICJE

c.d. Kim są osoby pomagające sygnaliście i powiązane z nim?

Osoby pomagające i powiązane z sygnalistą mają prawo do takiej samej ochrony jak sygnalista.

OCHRONA SYGNALISTÓW - DEFINICJE

Osobą, której dotyczy zgłoszenie jest zarówno osoba fizyczna, jak i jednostka organizacyjna, która jest podejrzewana o naruszenie prawa albo z którą podejrzewany jest powiązany

OCHRONA SYGNALISTÓW - DEFINICJE

Informacja o naruszeniu prawa - (zgodnie z art. 2

pkt. 3 u.o.s.) to informacja, w tym uzasadnione
podejrzanie, dotyczące zaistniałego lub potencjalnego
naruszenia prawa, do którego doszło lub

prawdopodobnie dojdzie w podmiocie prawnym, w

którym sygnalista uczestniczył w procesie rekrutacji lub innych
negocjacji poprzedzających zawarcie umowy, pracuje lub pracował, lub w innym
podmiocie prawnym, z którym sygnalista utrzymuje lub utrzymywał kontakt w kontekście
związanym z pracą, lub informacja dotycząca próby ukrycia takiego naruszenia prawa.

OCHRONA SYGNALISTÓW – PROCEDURY ZGŁOSZEŃ

JAK MOŻNA ZGŁOSIĆ NARUSZENIE PRAWA?

Sygnalista może dokonać zgłoszenia:

- **wewnętrznego** – do odpowiedniej komórki we własnej organizacji u swojego pracodawcy (zgodnie z art. 2 pkt. 16 u.o.s.);
- **zewnętrznego** – do Rzecznika Praw Obywatelskich albo organu publicznego (art. 2 pkt 17 u.o.s.);
- może dokonać **ujawnienia publicznego**, a więc podać informację o naruszeniu prawa do wiadomości publicznej np. poprzez media społecznościowe na podstawie art. 2 pkt 14 u.o.s.

OCHRONA SYGNALISTÓW – PROCEDURY ZGŁOSZEŃ

Jakie podmioty będą zobowiązane do wprowadzenia procedury zgłoszeń wewnętrznych?

Ustawa nakłada na podmioty prawne obowiązek ustalenia wewnętrznej procedury dokonywania zgłoszeń naruszeń prawa i podejmowania działań następnych. Podmiotem prawnym jest zarówno podmiot prywatny jak i publiczny.

Za "**podmiot prywatny**" uznaje się osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, lub pracodawcę, jeżeli nie są podmiotami publicznymi (art. 2 pkt 11 u.o.s.).

OCHRONA SYGNALISTÓW – PROCEDURY ZGŁOSZEŃ

Zgłoszenie wewnętrzne – jednostki samorządu terytorialnego

W przypadku podmiotów prawnych będących jednostkami samorządu terytorialnego obowiązki podmiotu prawnego wykonują jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego, przy czym jednostki samorządu terytorialnego będą mogły ustalić wspólną procedurę zgłoszeń wewnętrznych w ramach wspólnej obsługi (np. w ramach tzw. centrów usług wspólnych), pod warunkiem zapewnienia jej odrębności i niezależności od procedury przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych i podejmowania działań następnych.

OCHRONA SYGNALISTÓW – PROCEDURY ZGŁOSZEŃ

c.d. Zgłoszenie wewnętrzne – jednostki samorządu terytorialnego

Procedury zgłoszeń wewnętrznych nie będą miały obowiązku wdrożyć jednostki organizacyjne gminy lub powiatu liczące mniej niż 10 000 mieszkańców, jednak będą mogły to zrobić.

OCHRONA SYGNALISTÓW – PROCEDURY ZGŁOSZEŃ

Zgłoszenie wewnętrzne – sektor prywatny

Procedurę zgłoszeń wewnętrznych będzie miał obowiązek wdrożyć podmiot prawny, na rzecz którego według stanu na **dzień 1 stycznia lub 1 lipca** danego roku wykonuje pracę zarobkową co najmniej 50 osób. Do liczby tych 50 osób wykonujących pracę zarobkową na rzecz podmiotu prawnego wlicza się pracowników w przeliczeniu na pełne etaty lub osoby świadczące pracę za wynagrodzeniem na innej podstawie niż stosunek pracy, jeżeli nie zatrudniają do tego rodzaju pracy innych osób, niezależnie od podstawy zatrudnienia.

OCHRONA SYGNALISTÓW – PROCEDURY ZGŁOSZEŃ

c.d. Zgłoszenie wewnętrzne – sektor prywatny

Obowiązkowo, bez względu na liczbę zatrudnianych osób, procedurę zgłoszeń wewnętrznych będą musiały wdrożyć podmioty wykonujące działalność w zakresie usług, produktów i rynków finansowych oraz przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, bezpieczeństwa transportu i ochrony środowiska, objętych zakresem stosowania aktów prawnych Unii Europejskiej wymienionych w części I.B i II załącznika do dyrektywy 2019/1937

Na zasadzie dobrowolności, będą mogły wdrożyć procedurę zgłoszeń wewnętrznych podmioty, na rzecz których wykonuje pracę zarobkową mniej niż 50 osób.